

HÉDERVÁR

Hédervár Templomaiért
Alapítvány

KÖSZÖNTŐ

Kedves Olvasó!

A Hédervár Templomaiért Alapítvány kuratóriuma nevében tisztelettel köszöntöm.

Tekintse ezt a kiadványt egy meghívónak a Szigetköz egy különleges helyére, Hédervárra. Az Alapítvány közelmúltban megvalósult pályázati fejlesztésével kapcsolatos záró kiadványában egy kulturális és történelmi kirándulásra invitálok. Kiadványunk bemutatja az elmúlt évek pályázati forrásaiból megvalósult fejlesztéseket, valamint az Alapítvány tevékenységét és elvégzett munkáit.

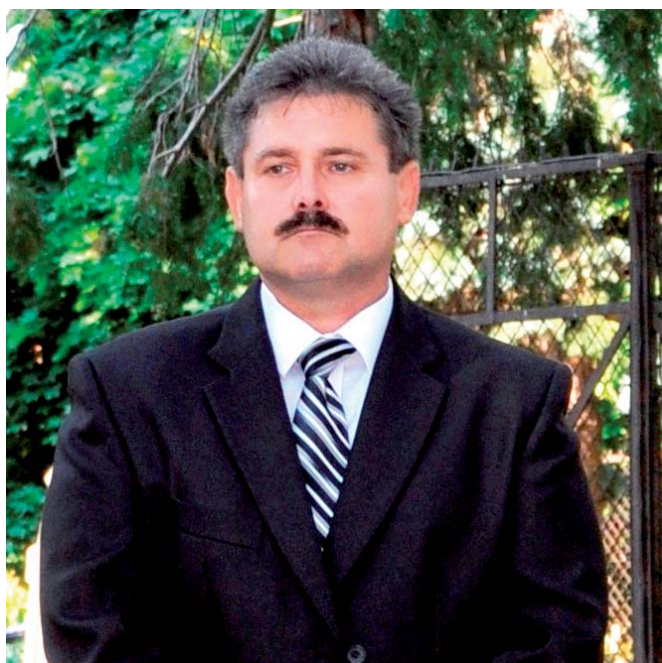
Szeretném Önt megismertetni továbbá Hédervár történelmének egyes részleteivel és évszázados kulturális értékeivel.

Kiadványunk átlapozásával meggyőződhet arról, hogy alapítványunk hogyan szolgálja a község egészének érdekeit és arról is, hogy miként járulunk hozzá településünk értékeinek megóvásához, gyarapításához, Hédervár régmúltjának és jelenének, természeti, építészeti és kulturális értékeinek megismertetéséhez.

Kérem, látogasson el a továbbiakban a www.hedervarta.hu címen lévő honlapunkra is és ha az itt kapott információk felkeltették érdeklődését, látogasson el Hédervárra, megismerve történelmünket, épített örökségünket.

Köszönettel:

Györkös István, Alapítvány elnöke

Köszönjük a Miniszterelnökségnek és a Bethlen Gábor Alapkezelő Nonprofit Zrt-nek, hogy pályázati forrásból a Hédervár Templomaiért Alapítvány NEAO-KP-1-2022/6-000903 azonosítási számú, „2022 évi szakmai programjának és működésének támogatása” című pályázat kapcsán megvalósíthattuk 1.750.000 forint értékben a Hédervári Boldogasszony kápolna sírkertjében az évszázados síremlékek tisztítását, állagmegóvását, egyenpólo készítését, számítógép-, nyomtató beszerzést és e kiadvány készítését.

**Nemzeti
Együttműködési
Alap**

MINISZTERELNÖKSÉG

BETHLEN GÁBOR
Alapkezelő Zrt.

Önmagát becsüli meg minden nemzedék azáltal, hogy tudomásul veszi: a világ nem vele kezdődött – írja egy helyen Sütő András. A Hédervár Templomaiért Alapítvány nemcsak tudomásul veszi, de büszke rá, hogy településük eredete a magyar királyság első évszázadaira nyúlik vissza. Féltő szeretettel, hozzáértő gondoskodással óvják építészeti, szakrális és művészeti emlékeiket.

Értékteremtő, áldozatos munkájuk – ha nem is hegyeket, de – köveket mozgat meg és összetartó közösséget épít 1990 óta. Hol önerőből, hol a közösség tenni akarását felhasználva, hol pedig pályázati források se-

gtségével kitartóan haladnak előre. Időről-időre sikerül valamit megmenti, kijavítani, felújítani, újjávarázsolni, megszépíteni, újra étellel megtölteni. S ezzel örömet, büszkeséget adni nemcsak a héderváriaknak, de a teljes Szigetköznek.

A Hédervár Templomaiért Alapítvány tevékenysége a jövőnek is szól. Azt üzeni az eljövendő nemzedékek számára, hogy keresztény gyökereink, templomaink, hagyományaink és kultúránk jelenti a boldogulás útját. Nélkülözhetetlen és jelentőségelteljes munkájukat továbbra is jó szívvel támogatom.

Dr. Nagy István
agrárminiszter

Soltész Miklós
Egyházi és Nemzetiségi
Kapcsolatokért Felelős
Államtitkár

Hazánk Kormánya elkötelezett az egyházak sokrétű tevékenységének és épített örökségének támogatása iránt, mert meggyőződéssel hiszi, hogy egyebek mellett a nevelés, oktatás, szociális felzárkóztatás terén végzett odaadó szolgálat a társadalom számára értéket teremt és mással nem pótolható segítséget nyújt. Ettől a meggyőződéstől vezérelve örömmre szolgál, hogy a Szigetközt, így Hédervárt is magába foglaló nyugat-dunántúli régióban számos egyházi beruházás jöhetett létre az elmúlt esztendőben.

Hiszem, hogy a kis falu kicsiny templomának feladata, hogy hirdesse az alkotás örömeit, a közösség összefogásának erejét, a hit és a kereszténység szeretetüzenetét. Akik templomot építenek, illetve megújítanak, azok felismerik, hogy a kereszténységből

fakadó tudás, erkölcs és hit az megtartó erő. Különösen felértékelődnek ezen értékek napjainkban, hiszen összefogásra, együttműködésre nagyobb szükség van, mint eddig bármikor. Azt gondolom, hogy a veszélyek korában amiben élünk, a béke jelentheti a megoldást. Ha egy nép, egy nemzet imádkozik a békéért, elkerülheti a háború pusztítása. Láttunk már erre példát a történelmünk során, hiszen a fatimai jelenéseket követően a Szűzanya különleges oltalma megmentette Portugáliát a II. világháború borzalmaitól.

Bízom benne, hogy a megújult szakrális terek méltó helyszínt biztosítanak minden hívő embernek a békességért való közös imához. Ezért is fontos templomainkat megújítani, megszépíteni és megvédeni.

Engedje meg a kedves Olvasó, hogy köszöntőmet Csiha Kálmán: Szeressétek a templomot című vers részletével kezdjem:

*„Tudom, sok a gond és a baj,
és sokszor nagyon sok a bánat.
Mégis, mégis szeressétek,
szeressétek e drága házat:
szeressétek a templomot.”*

A mai világban és a mai történelmi történések közepette az eddigiéknél is fontosabb szerepe van az olyan szervezeteknek, alapítványoknak, mint a Hédervár Templomaiért Alapítvány. A héderváriaknak, a szigetközieknek, a vármegye minden lakosának szüksége van a közösségre és

az összetartásra. Ehhez nélkülözhetetlen alapot ad Szigetköz lelkében Hédervár községe. Rengeteg szakrális-művészeti érték mellett természeti adottságai is egyedülállóak a vármegyében. Az eldugott szobrokkal tarkított kastélypark, a falun átcsordogáló patak és a templomok, kápolnák mind-mind olyan érékek, melyek tökéletes kirándulóhelyek. Emellett az itt élőket egy olyan összetartó erővel ruházza fel, mely nagyon ritka. Ezt a kohéziót fontos megragadnia az alapítványnak, a vármegye felelős szereplőinek és megadni az élményt mindenkinek, hogy szerethessük a „drága házat”. Bízom benne, hogy értékőrző és -teremtő munkájukat még hosszú évekig siker kíséri.

Széles Sándor
Főispán

Korunkban egyre fontosabbá válik, hogy értékeinket, az előttünk járó generációk alkotásait megőrizzük, illetve felújítsuk. E tevékenység által válik napjaink életéről, világról alkotott gondolkodása és művészete még értékeesebbé.

Örülök, hogy még e kis településen is vannak elkötelezett emberek, akik ezt az igazságot felismerve készek időt és fáradságot nem sajnálva összefogni a közösség

értékeinek megmentésére. Reméljük, e kiadvány is hozzájárul ahhoz, hogy sokan örömmel látogassanak el Hédervárra, és tekintsék meg a Szigetköz itt található különleges kincseit.

Kívánom, hogy a település értékei iránti elkötelezettségüket el ne veszítsék, és összefogásukat siker koronázza! Isten áldja meg munkájukat!

Dr. Veres András,
megyéspüspök

Zsódi Viktor atya SchP,
a Piarista Rend Magyar Tartományának tartományfőnöke

A Hédervári Római Katolikus Egyházközség Szigetköz központjában alakult meg, a hagyományok szerint 1031-ben. A több mint ezer éves múlt örökségének gondozása fontos feladata a ma itt élőknek. Ezt az értékőrzést szolgálja az egyházközség tagja által alapított Hédervár Templomaiért Alapítvány, amely több mint negyed évszázada vállal felelősséget az építészeti, művészeti- és kultúrtörténeti örökség megóvásáért.

A település templomainak – a Szent Mihály Plébániatemplom, a Boldogasszony-kápolna és Peregrinus-kápolna – ápolása és felújítása folyamatos feladatot jelent a

község egészének, amelyet tagjai elkötelezetten végeznek. Keresik a lehetőséget az épületek állapotának megóvására és a több száz éves történelmük továbbadására.

Számunkra, piarista szerzetesek számára kiemelten is fontos a gazdag történelmi múlt megismertetése a fiatalokkal. Hisz a múlt ismerete és ápolása nélkül nincs miből merítenie a jelennek és nem lesz biztos talaja a jövőnek.

A község templomai mindig készséggel adnak otthont a helyi katolikus iskola piarista szerzetesek által vezetett lelki programjainak és ünnepi szentmiséinek.

A Szent Mihály plébániatemplom 1785-86 során történt átalakítására emlékezve a következő sorokkal indította Nemes Ferenc plébános a munkálatok leírását: „*a Mélgos Uraság egyesült akarattával, és Segétségével, A Hédervári Kösség gyors munkálkodásával, Nemzetes András János Tisztartó Úr /Kifáradhatatlan az Isteni tisztelete és Templomnak ékessége megszerzésiben/ igazgatása, és az Plébános Urral mindenekben való egyet értése által el kezdődött a Szentegyháznak építése.*” Példás összefogásról tanúskodnak e szavak, hisz a plébános, a földesúr, a héderváriak és önzetlen magánszemélyek a mindennapokból eredő érdekellentéteiket félretéve, együtt munkálkodtak a templom bővítésén és illő díszítésén. És hogy milyen eredménnyel, azt ma is láthatjuk, hisz a plébániatemplom épülete és gazdag barokk berendezése napjainkban is Hédervár egyik legfontosabb műemléke és egyben a hitélet központja.

A Hédervár Templomaiért Alapítvány létrehozói és működtetői megszívlelték a két évszázaddal azelőtt élt eleik tapasztalatát és ezt a – ahogy manapság mondanánk – „jó gyakorlatot” szem előtt tartva Hédervár közösségének minden szegmensét összefogva munkálkodnak a település párját ritkító gazdagságú szakrális emlékeinek gondozásán. A figyelemre szükség is van, hisz „az emészthető régiség, és üdőknek mostohaságátul meg rontattak” a templomok, a kápolnák illetve az útmenti szobrok és minduntalan szükségessé válik karbantartásuk illetve felújításuk. Az Alapítvány ebben vállal oroszánrészt, egyszerre ápolva a hédervári hitéletet és a település kulturális örökségét.

Elért eredményeikhez gratulálok, küldetésük beteljesítéséhez kitartást és sok sikert kívánok!

Székely Zoltán
*művészettörténész
igazgató, Rómer Flóris
Művészeti és Történeti
Múzeum,
Győr*

Móczár Gábor
főigazgató,
Nemzeti Örökség
Intézete

Nagy öröm számomra, hogy nem csak a Nemzeti Örökség Intézetében (NÖRI) valljuk, hogy múltunk értékei a jövőnk pillérei, s hogy küldetésünk a magyar történelmi és kulturális örökség méltó megőrzése, továbbadása, mert az erős Magyarország záloga a mélyen gyökerező nemzeti identitás. A NÖRI a Miniszterelnökség háttérintézményeként Budapesten történelmi jelentőségű sírkertekért, országos szinten pedig közel hatezer Nemzeti Sírkertbe sorolt védett nyughelyért felel, továbbá ernyőszervezete a jelenleg 82 nemzeti és történelmi emlékhelynek. A NÖRI közel egy évtizede került kapcsolatba a hasonló értékek mentén tevékenykedő Hédervár Templomaiért Alapítvánnyal, amikor az 1848 és 1947 között hivatalt betöltő miniszterelnökök sírjai között gróf Khuen-Héderváry Károly (1849–1918) síremléke is megújult a hédervári Nagyboldogasszony kápolna temetőkertjében. A NÖRI főigazgatójaként tisztelettel adózom az Alapítvány

által végzett immár több, mint három évtizedes kitartó és elkötelezett munkának, amelynek során a kormányzati támogatás mellett sokszor közösségi összefogással újulnak meg a hédervári római katolikus egyházközösség szakrális helyei. A szakrális örökség megóvása és fejlesztése szívügyem, hiszen szükség van azokra a szellemi és spirituális erőterekre, amelyek magukban hordozzák a Kárpát-medencei magyarságot viharos történetében is megtartó keresztény hitet, ahogy a budapesti Fiumei úti sírkertben kialakított Szentkereszt Szakrális Tér is hirdeti. Ezúton is szívből gratulálok a Györkös István vezette Alapítvány újabb sikereihez és e kiadványhoz, amely híven tanúskodik az Alapítvány Szigetköz történelmi örökségének megóvásáért végzett felelősségteljes és lankadatlan munkájáról.

Göndöcs László
nyugdíjas polgármester,
a falu díszpolgára

A lassan már emberöltőnyi ideje létrehozott Hédervár Templomaiért Alapítvány kezdeményezéseit kezdetektől érdeklődéssel figyeltem, majd kétkezi munkával magam is segítettem. De tisztelettel adóztam és csodáltam, hogy évről évre látványosat tudtak felmutatni az értékmentésben. Így következtek sorban a Szent Mihály templom értékei: a szószék, a keresztelőkút, a főoltár oltárképe, a három mellékoltár. Készült a bejárat előtt díszburkolat, megszépült a Szent Peregrinus kápolna. A plébánia patak menti téglakerítésének gondos, szakszerű megújítása nem csak a gondoskodás és a szakmai igényesség példája, de egyben segíti visszaadni a település történelmi hangulatát is.

Az alapítvány nem csak értékmentést végez. Jelentősen befolyásolja a közösségi

életet is. A búcsúnapi tábori szentmise, az adventi szakrális rendezvények gondos szervezése növeli a hívők számát. A Nagy Boldogasszony emlékérem alapítása és adományozása lehetővé tette és teszi a közösségi célokért tevékenykedők elismerését. A hősök napjának megtartása nem csak megemlékezés, de figyelmeztet bennünket is kötelességünkre.

A község és a térség rendezvényein való részvétele az emberi kapcsolatok kialakításában, ápolásában segít. Bár az alapítvány nem személy, de személyek nélkül nem működik. Ezúton is szeretném köszönetemet és elismerésemet kifejezni azok felé, akik szabadidejükből sokat áldoznak fel azért, hogy minél jobban érezzük magunkat Héderváron és büszkék legyünk rá.

Ábrahám Szilvia
*Hédervár Tűzoltó
Egyesület elnöke*

Pár gondolat a Hédervár Templomaiért Alapítvány munkájáról Született héderváriként abban a szerencsés helyzetben vagyok, hogy az elmúlt 3 évtizedben ráláthattam a Hédervár Templomaiért Alapítvány kiemelkedő értékmentő és értékteremtő tevékenységére. Az Alapítvány tagjai áldozatos munkájukat a közösség érdekében végzik, saját elhatározásukból a szabadidejük terhére, anyagi ellenszolgáltatás nélkül, annak érdekében, hogy épített örökségünk, szakrális értékeink fennmaradjanak az utókor számára, mely munka eredménye minden hédervári ember és a településre érkező számára jól látható. Büszkék lehetünk a szépen felújított Boldogasszony-Kápolnára, a folyamatosan szépülő és infrastrukturálisan fejlődő Szent Mihály Plébániatemplomra és környezetére valamint a megfelelően karbantartott Peregrinus-Kápolnára is. A Hédervár Templomaiért Alapítvány munkája nem merül ki ennyiben, hiszen tagjai aktívan részt vesznek közösségi események szervezésében és lebonyolításában. Jó érzés hédervárinak lenni a Nagyboldogasszony-napi szabadtéri szentmisén, ahová sok zarándok is ellátogat, átélni az adventi várakozás örömét a közös gyertyagyújtásokon, a

templomi hangversenyen. Tudom, hogy az Alapítvány nagyon jó kapcsolatot ápol a település civil közösségeivel, ez az együttműködés példaértékű a mai világban.

A Hédervár Tűzoltó Egyesület elnökeként személyes köszönettel is tartozom, a gyerektáborunk támogatásáért, az egymást segítő beszélgetésekért, a jó hangulatú civil rendezvényekért. Nem hiszek a véletlenekben, összeköt bennünket, hogy Héderváért, az itt élő emberekért végezzük önkéntes vállalkásunkat, ez a kötelék manifesztálódik templomunk főkapujának bal oldali fali fülkéjében, ahol Szent Flórián kőszobra látható, aki a tűzoltók védőszentje is.

A Hédervár Templomaiért Alapítvány „krisztusi korba” lépett, a 33-as szám a számmisztikában az „egyetemes szolgálatot”, a keresztény számmisztikában a “tökéletességet” jelenti, e két kifejezés jól jellemzi tevékenységüket.

Kívánom, hogy munkájukat töretlen hittel és lelkesedéssel folytassák a következő évtizedekben is, Isten áldásával, mindannyiunk megbecsülése mellett Hédervár értékeinek megőrzése érdekében!

Hogyan fogalmazódott meg bennem, hogy Hédervár műemlék templomainak helyreállításáért egy alapítványt hozzak létre? Kik segítettek áldozatkész munkájukkal az alapítvány létrejötte előtt és után? Ezekre a kérdésekre szeretnék válaszolni. De a válasz előtt egy emlékemet elevenítem fel az olvasók előtt:

1962. júliusában egy meleg nyári napot követően, késő délután nagy zivatar kerekedett. A sűrű villámlások közül az egyik sajnos behúzott a templom tornyába. Ennek következményeképpen a torony kis idő elteltével lángokban állt. Sajnos az akkori tűzoltó berendezések nem tették lehetővé a gyors oltást. A toronyból

lehulló égő gerendák a templom tetejére is rázuhantak és kis idő múlva az is lángba borult. Itt szeretném megköszönni azoknak az akkori fiatal és nagyon bátor férfiaknak a munkáját, akik a templomgerincen ülve, állva vízsugárral a kezükben oltották a lángokat. Nagy bátorságról tettek tanúbizonyságot.

A tűzkár után Kőrös József apátplébános gyors és hatékony szervezésével ki lett javítva a templomtető, a torony pedig ideiglenes lemezfedést kapott. Évtizedek teltek, a templom külső és belső állaga egyaránt nagyon leromlott, de anyagi forrás hiánya miatt nem volt lehetőség a felújításra.

1976-2022-ig egyházképvisező testületi tag voltam. Mindig fontosnak tartottam, hogy tegyek azért a közösségért és műemlékekért, amik a szülőfalumban vannak. Ezért 1990-ben fogalmazódott meg bennem az a gondolat, hogy szülőfalum gyönyörű templomainak helyreállítása érdekében konkrét lépést kell tennem. Ekkor jött az ötlet, hogy alapítványon keresztül gyűjtést hirdethetnénk. Így született meg sok utánajárás után a Hédervár Templomaiért Alapítvány, aminek alapítója lettem.

De ahhoz, hogy az alapítvány híre eljusson a megfelelő emberekhez és szervezetekhez, Hujber Gézáné Júlia a levelek sokaságát írta meg és küldte el, hogy megszólítson mindenkit az adománygyűjtés érdekében. A hédervári lakosok, az innen elszármazottak, az önkormányzat, az egyházmegye és az állam is támogatta a kezdeményezésünket. Az elképzelést kis idő múlva siker koronázta, hisz a segíteni akarók jóvoltából gyűlt a pénzbeli adomány.

Emellett nagyon sok felajánlott emberi élmunkára is szükség volt a helyreállításokhoz. Soós Géza a képviselő testület akkori elnöke fáradhatatlanul szervezte a munkálatokat.

Jelenleg Györkös István az alapítvány elnöke, aki nagy szakmai hozzáértésével keresi a további lehetőségeket a templomok további szépülésének érdekében. Szabóné Németh Ágnes pedig a pályázatírás útvesztőiben is profi módon végzi munkáját az alapítvány és a templomok érdekében. Nagyon köszönöm mindenkinek, aki anyagi támogatásával segíti az alapítvány fennmaradását, vagy munkájával hozzájárult, vagy a jövőben hozzájárul a templomaink megóvásához, rekonstrukciójához. Hisz mindannyiunk érdeke, hogy a falunk megújuljon, szépüljön és maradandó műemlékeket hagyjunk a jövő nemzedékére.

Hegedüs Imre,
Hédervár Templomaiért
Alapítvány alapítója

A HÉDERVÁR TEMPLOMAIÉRT ALAPÍTVÁNY

A Hédervári R. K. Egyházközség a hagyományok szerint 1031-ben alakult meg Szigetköz történelmi központjában. Nagy múltunk egyben nagy felelősséget jelent, hisz rendkívül széles a gondjainkra bízott építészeti, kultúrtörténelmi, művészettörténelmi jelentőségű örökség megóvásával járó feladatok skálája. Ezért alapították meg 33 éve a Hédervár Templomaiért Alapítványt, aminek a segítségével sikerült az elmúlt években a történelmi Boldogasszony kápolnát, a Peregrinus-kápolnát és a Szent Mihály plébániatemplomot kívül, belül építészeti helyreállítani.

A Hédervár Templomaiért Alapítvány 1990. július 1. óta működik, célja a Szent Mihály plébániatemplom és Boldogasszony kápolna felújítása, állagának folyamatos megóvása oly módon, hogy az épületegyüttes mindenkor alkalmas legyen a hitélet, a vallás gyakorlására, a szertartások méltó körülmények között történő megtartására, valamint Hédervár község műemlékekben gazdag jellegének az utókor számára történő megőrzésére.

Alapítója Hegedüs Imre, aki mindenkor elkötelezett támogatója templomainknak és a hitélet ügyének.

Az Alapítvány által végzett munkákkal Hédervár értékeit szeretnénk a továbbiakban is gyarapítani. A múlt öröksé-

gének védelme nagyon fontos számunkra, mely nagyfokú odafigyelést igényel. Ezért munkánk során nemcsak a két hitéleti centrumra figyelünk, hanem a Peregrinus kápolnára és más értékekre is.

Szilárd alapja ez az önbecsülésnek, hisz mi, akik itt élünk, büszkék vagyunk értékeinkre. Az Alapítvány vezetősége a helyi templomok állagának megóvásán felül a közösségi életben betöltött szerepének emelésén is munkálkodik kulturális rendezvények és kiállítások szervezésével, támogatásával.

A civil szervezetekkel való jó kapcsolat fontos, hiszen az általuk és általunk végzett munka községünket teszi szebbé. Kiemelten segítjük Iskolánkat, Óvodánkat. A gyermekek a jövőnk zálogai. Az Egyházközség, a Hédervári Gyermekek Neveléséért Alapítvány, a Hédervári Tűzoltó

Egyesület, a Hédervári Polgárórség, az Asszonykórus, a Nyugdijasklub, a Hédervári Baráti kör a kiemelt segítők között találhatóak, példamutató munkájukra mindig számíthatunk.

A Hédervári R. K. Egyházközség vezetésével szoros munkakapcsolatot alakítottunk ki, egymást segítve újítjuk meg folyamatosan Hédervár község műemlékeit.

Segítségével valósulhatott meg a Szent Mihály plébánia templomban a főoltárkép, az oldaloltárok, bútorzatok, főoltár szobrok, kellékek restaurálása, felújítása, javítása, pótlása.

Az egyedülálló értékek védelme érdekében tűzjelző berendezések kiépítését tartottuk fontosnak, hogy állandó védő figyelmet kapjon az épület. E közös akarattal, munkával tudtuk megvalósítani a templom falazat nedvesség elleni szigetelését, nedvesség elvezetését és a vakolat, nyílászárók cseréjét.

Méltóan felújítottuk a templom falazatába épített hősök emléktábláit, május utolsó vasárnapján rájuk emlékezve, értük szól a harang és a szentmise. Trianon évfordulója kapcsán emlék helyet alakítottunk ki a Plébánia kertben a templom mellett. Elhelyezésre került egy fakereszt a Nagy Magyarország térképpel és egy 12 méteres zászlórúd 2 x 4 méteres zászlóval, emlékeztetve a 100 éves évfordulóra.

Dr. Nagy István agrárminiszter úr, személyesen adományozott felszentelt zászlója alatt emlékezhetünk az évfordulókon.

Közös szervezéssel alakítottuk környezetünket szépé új térburkolatokkal és az évszázados parókiakerítés felújításával.

Ezekben a munkálatokban Hédervár község lakossága nagyon sokat segített kétkezi és szakmunkájával, melynek egy nagyon látványos és szép eredménye a templom

előtt csörgedező patak medrének és partjának tisztítása volt.

Kezdeményezőként szép feladatot vállalt fel a Hédervár Templomaiért Alapítvány, amikor a falu határában található Peregrinus Kápolna állagmegóvását, szépítését megkezdte, folytatja. A Boldogasszony kápolna is állandó helye a hitéletnek. Itt fogadjuk a zarándokokat és történelmünk eme építészeti csodájának megtekintőit.

Ez a gyönyörű, harmonikus környezet és az ezt körbe ölelő árnyas park biztosít méltó helyet a Nagyboldogasszony napi búcsúi szentmiséknek.

Mert, ha valahol nem tud megpihenni a szem, ott nem fog megpihenni a turista, a vándor sem. Ezért szorgalmazzuk, segítjük a községünkben szép számban található emlékhelyek, kőkeresztek felújítását, ápolását. Templomaink egyre látogatottabbak, egyre szebbek és modernebbek. A civil szervezetekkel közösen megszerveztük, megtartottuk a községünket érintő egyházi és állami megemlékezéseket, ünnepeinket.

Megvalósíthattuk pályázati segédlettel a hédervári Szent Mihály Plébániatemplomban az infrastrukturális és eszközfejlesztést. Így valósult meg a templom homlokzati megvilágításának kiépítése, belső hangosítása, énekszöveg kijelző kialakítása, valamint toronyóra elhelyezése. A toronyóra fontos alkotóeleme a templomnak, mely az elmúlt évszázad természeti csapásai során megsemmisült, ezért az alapítvány szívügyének tekintette és folyamatosan kereste a pályázati lehetőségeket az eredeti állapot visszaállítására. Nem mindennapi lehetőség ez manapság, hogy községünket ennyi értékkel gyarapíthatjuk.

A kutatómunkák eredményeit könyvekbe szerkesztve őrizzük meg az utókor számára. Így válhat Szigetköz leg-

régebbi és legszebb temploma a legmodernebbé, s egyben mindenki számára központi szakrális találkozóhellyé is.

A legpontosabb időjelző berendezés pedig mindenkié, aki csak rátekint. Községünk temetőjében üresen állt a harangláb. A közösség értékeinek további gyarapítására egy közös harang készíttetését kezdeményeztük.

Kivételes esemény ez egy község életében, hogy harangot öntessenek és szenteltesenek. Több száz év alatt egyszer-egyszer történik ilyen ünnep.

Az összetartozás, a közös búcsúzás jeleként adott volt a lehetőség, hogy a héderváriak készíttessenek egy lélek-váltó harangot.

A Hédervár Templomaiért Alapítvány nyitott egy elkülönített bankszámlát a harang elkészítésének finanszírozására. A kezdeményezéssel nagyon nagy összefogás tanúi lehettünk.

Jó érzéssel tölt el mindenkit, hogy összefogásunknak harangszóval adhatunk hangot.

A bronzharangba öntött szöveg:

„Istenhez kísérem a megholtak lelkét, vigasztalom szómmal a gyászoló testvért.”

*„Isten dicsőségére, elődeink emlékére öntette Hédervár lakossága”
„2019”*

Úgy tartják, ott van a szülőföld határa, ameddig a harang hangja elhallatszik. Ám ha összelelkeznek a harangok, s találkozik az ég a földdel, akkor otthonra találunk, testvérek és barátok fogadnak.

A harangok elévülhetetlen üzenete, a Héderváron élő emberek hite és szeretete azonban mit sem változott. Ez az a pillér, amelyre hidakat lehet építeni, s a harang nyelve a megmaradás záloga is. A harangozás megszentelt idő.

De így veszünk végső búcsút nagy szeretettel, bánattal, együttérzéssel rokonunktól, barátunktól, ismerősunktől. 164 család és támogató segítségével valósulhatott meg 2019-ben ez a kezdeményezés, s e mellett a temetői kőkereszt felújítása.

De röviddel a lélek-váltó harangunk megöntetése után ismét lehetőségünk nyílt, hogy harangot készíttessünk.

A hédervári Boldogasszony kápolnában valamikor négy harang lehetett, s a háborúk ideje alatt tűnhettek el a harangok. Ez motivációt adott, hogy az üres torony új harangot kapjon.

2021-ben a Bethlen Gábor Alapkezelő Zrt. pályázatának jóvoltából sikerült, hogy a Boldogasszony kápolnába is harang kerülhessen, legmodernebb programozható elektronikával telepítve.

Szent István királyunk államunk alapításakor Nagyboldogasszonyunk, Szűz Mária oltalmába ajánlotta fel országunkat.

A bronzharangba öntött szöveg a következő: „Nemzeti összetartozás harangja, A Magyar kormány támogatásával öntette a Hédervár templomaiért Alapítvány”, melyet Magyarország védőszentjének, Nagyboldogasszonynak ajánlottunk fel. A harang szíve együtt dobbanhat minden magyaréval.

Régi terveinkben szerepelt egy keresztút létrehozása a plébánia kerítés belső oldalán.

Ez a kerítés néhány éve újulhatott meg hédervári kiváló szakemberek munkája által, visszaszedve, újjáépítve az évszázados téglákból.

A tervek elkészültek, dolgozunk a kivitelezéséhez szükséges források előteremtésén. Fontos, hogy újabb értékkel gazdagítsuk nagymúltú egyházközségünket, falunkat.

Felújítottuk a temetői kegyeleti zászlót, melynek egyes részei több száz évesek. E zászló vezeti elhunyt szeretteinket végső nyughelyükhöz. A zászló kétoldalas festményét restauráltattuk, a keretszövetet megújítottuk, új kereszt

és fő zászlórúd és új vég díszítésekkel kiegészítve újult meg a zászló.

A zászló felszentelése a Szent Mihály Plébániatemplomban volt. Ezek után került vissza a ravatalozóba, hogy segítse a szertartások lebonyolítását. Munkáinkra, törekvéseinkre sok helyen felfigyeltek.

Ennek következtében a belügyminiszter 2014-ben kitüntetés adományozásával ismerte el a műemlékvédelem és a régészeti örökség védelme területén, illetve érdekében végzett kiemelkedő munkánkat. Közösségünk örömeire a Hédervár Templomaiért Alapítvány 2014. április 18-án a Belügyminisztériumban tartott, Műemlékvédelmi világnap alkalmából rendezett ünnepség keretében Forster Gyula emlékéremben részesülhetett.

Az elmúlt harminchárom év alatt apró lépésekkel sok mindent megtettünk önerőből, társadalmi munkában és

a különböző hazai pályázati lehetőségeket felhasználva épített szakrális örökségünk védelme és fejlesztése érdekében. Különösen örülünk annak, hogy az állam segíti munkánkat célorientált és átlátható pályázati lehetőségek biztosításával, így segítve a helyi közösségek munkáját és a helyi értékek védelmét. E munkában az Örökségvédelmi Intézettel is segíthettük egymást. S így újulhatott meg Khuen-Héderváry Károly (1849–1918) miniszterelnök nyughelye is. Minden munkálatot kutatások előztek meg neves szakemberek bevonásával. Ezeket a dokumentumokat könyv formájában készítette el az Alapítvány értékmegőrzés és értékátadás céljából.

Fontos, hogy köszönetet mondjunk azoknak, akik segítettek az Alapítványnak és azon keresztül községünknek.

2015-ben a Hédervár Templomaiért Alapítvány vezetősége emlékérmeket és az ezzel járó okleveleket hozott létre, hogy ezek adományozásával mondjon köszönetet azoknak, akik több évtizedes lelkiismeretes munkájukkal segítik az Alapítványt és a közösséget.

A Hédervár Templomaiért Alapítvány Boldogasszony-emlékérem adományozásával mondott köszönetet kiemelt támogatóinak, segítőinek.

A közösségi értékek támogatása, segítőkész, lelkiismeretes munkája elismerésül kapta:

2016: Sági Gyuláné, Dr. Mayer Béláné, Dr. Tóth Lászlóné, Dr. Nagy István, Kiss Gyula és Radek József

2017: Cser Jenő, Göndöcs László, Horváth Péter, dr. Galla Gábor atya

2018: Láng Mercédesz, Majlinger Antalné, Szabóné Németh Ágnes

2021: Bán Elvira

2022: Gondár Józsefné, Székely Zoltán

A közösség érdekében hosszú időn keresztül végzett kiemelkedő munkája és segítőkész hozzáállása elismerésül a Szent Mihály emlékérmeket kapták azok az egyházközségi

képviselő testületi tagok, vezetők, akik a közösség szolgálata alatt betöltötték a 70. életévüket, vagy kiemelkedő volt tevékenységük:

2016: Dr. Soós Erzsébet, Menyhart József, Nádasi István, Soós Géza és Erdős István.

2017: Hegedűs Imre, Dr. Galla Gábor atya

2018: Kiss Antal (+)

2019: Mag István (+), Vereb Zsolt Mihály atya

2020: Beke Péter

2021: Füredi Károly

Köszönet ezért elődeinknek, községünket gyarapító tevékenységükért.

Köszönet mindennapi segítőinknek és gyermekeknek, valamint felkészítőinknek. Köszönet a héderváriaknak, az innen elszármazottaknak mindennemű támogatásukért. Köszönjük a segítséget, hogy mellénk álltak!

A sikerek közösek. Fontos, hogy ne csak a múltból éljünk, hanem a jelenben olyan feladatokat hajtsunk végre és olyan alapokat rakjunk le, hagyjunk magunk után, melyre az utánunk jövők büszkék lesznek, építenek rá, fejlesztenek és tovább tudják adni az utánuk jövőknek. A jelenben elsősorban a jövőre kell gondolni, nem feledve a múltat, s elődeinket.

Mindenkori célunk Hédervár évszázados értékeinek megővése.

Hédervár Templomaiért Alapítvány

Adószám: 19111706-1-08

Szívesen fogadjuk egyéb felajánlásait is.

Bankszámlaszám: 58600283-11080013

Köszönettel:

Hegedűs Imre alapító, *Györkös István* elnök,
Dr. Vágyi Ferenc Róbert tikkár, *Antóni Istvánné* tag,
Dr. Galla Gábor tag, *Mézes Attila* tag, *Molnár Lajos* tag.

HÉDERVÁRI RÓMAI KATOLIKUS EGYHÁZKÖZSÉG

A Hédervári Római Katolikus Egyházközség történelmi pecsétjében található egy 1031-es évszám, mely mutatja első királyunk, Szent István parancsához híven, kilenc másik településsel együtt, ekkor emeltek imahelyet községünkben.

Ez bizonyítja, hogy az Egyházközség 992 éve töretlenül végzi munkáját, támogatva és erősítve a vallás gyakorlását.

Az emberi lélek a vallásban találja meg hitét, reményét. A hit megtanít szeretni, lendületet ad a léleknek, erőt az akaratnak.

Így van ez ma is, a jelen kor lehetőségeit megragadva minden erőnkkel azon munkálkodunk, hogy Hédervár ősi értékeit megőrizzük az utókor számára.

A Hédervári Római Katolikus Egyházközség mindig maximálisan igénybe veszi azokat a pályázati lehetőségeket, melyekkel templomait, épületeit, eszközeit gyarapítani tudja.

Egyházközség kormányzója: *Kapui Jenő Atya*
Világi vezetője: *Mézes Attila*

Kapui Jenő Atya
a hédervári
Szent Mihály-plébánia
plébániai kormányzója

Képviselő testület tagjai:
Györkös István, Horváth Gábor, Kiss Mihály, Kránicz Sándor, Molnár Lajos, Miksó István, Nagy Frigyes, Seresné Domina Teréz, Soósné Dr. Erdős Violetta, Szabóné Németh Ágnes, Tóth Attila

Támogató tagok: *Erdős István, Füredi Károly, Hegedűs Imre, Nádasi István.*

MORZSÁK HÉDERVÁR TÖRTÉNETÉBŐL, ÉRTÉKEIRŐL

Hédervár a Nagy-Duna és a Mosoni-Duna ölelésében lévő, a Szigetköz központi részén fekvő település.

Nevét az 1140 körüli királyi hűbéradományi birtokosként idekerült Héder lovagról kapta.

Héder leszármazottai, a Héderváry grófok évszázadokon keresztül országos tisztségek betöltésével és tetteikkel írták be nevüket nemzetünk történelemkönyvébe.

Első írásos említése 1210-ből való, ekkor, mint Novákkal szomszédos birtokot említik.

A XII. század közepén várat is építettek e területen, mely a tatárjárás idején elpusztult. A középkorban több oklevélben is szerepelt, 1443-ban mezővárosi rangot kapott.

Hédervárnak napjainkban is több nevezetessége van, évszázados műemlékeket őriz és ápol.

A település legismertebb épülete a háromszintes, három saroktoronnyal ékesített Khuen-Héderváry kastély. A rommá lett vár helyén a XVI. században

reneszánsz várkastélyt építettek a birtok gazdái, melyet a XVIII. században barokk stílusban újjátoltak fel, majd a XIX. században a romantika jegyében ismét átépítettek.

Napjainkban is két szfinx őrizi kapuját, ami egy négyszögletes udvarba vezet, melynek közepén hatalmas platánfa áll.

A homlokzaton reneszánsz kori dombormű, a nyugati oldalon neogótikus, nyitott folyosó található. Említésre méltó még a barokk díszlépcső és a „sala terrena” is. A kastély 1755-től nagyszabású barokk átépítésen esett át, amelynek során az északnyugati szárnyban két szintet átfogó kápolnát alakítottak ki. Falait freskók borítják, az oltárképen a tullini Szoptató Madonnát ábrázoló kegykép másolata látható.

Ősi fákkal tarkított park veszi körül, melyben egy ismeretlen művész kentaurszobra áll, melyet „ördögszobornak” neveznek.

A Magyar Államalapítás emlékére

A műemlék jellegű Boldogasszony kápolna gótikus stílusú. XIII. századi eredetű, Héderváry Katalin az 1680-as években átépíttette.

A sekrestyét lebontották és az északi oldalhoz lorettói kápolnát emeltek. Mária-kegyhely lett, oltárán látható Szűz Máriának, a magyarok Nagycasszonyának több, mint 500 éves faszobra.

Khuen-Héderváry Károly miniszterelnök felújított sírhelye

Bár természetesen felöltözött alakot ábrázolt, II. József 1786-os rendeletére textilruhába kellett öltöztetni. A hagyomány napjainkban is él, egyházi ünnepeken hat különböző ruhát adnak rá.

Itt található még egy nagyméretű, díszes urna, mely Khuen-Héderváry Károly szívét őrzi.

A kápolnát emléksírkert övezi, a temetőből átmentett 150-200 éves sírkövek találhatók itt.

A hatalmas kocsányos tölgy alatt nyugodnak Khuen-Héderváry Károly és családjának földi maradványai. A sírkövek ápolására, tisztítására az Alapítvány mindig nagy gondot fordít.

Közös összefogással 1989-ben nyitották meg a kápolnát a látogatók előtt. Felújításra került a búcsújárás hagyománya is. Az Egyházközség és az Alapítvány évről évre tábori misét szervez Nagyboldogasszony napján. Zarándoklók százai jönnek az ünnepnapra.

A magyar kormány 2015-ben célul tűzte ki, hogy az 1848 és 1947 között hivatalban lévő egykori magyar miniszterelnökök sírjait rendbe hoztja. A feladattal a Nemzeti Örökség Intézetét bízta meg, és az ehhez szükséges anyagi forrást is biztosította.

A javítandó sírhelyek körébe tartozott Khuen-Héderváry Károly (1849–1918) miniszterelnök nyughelye is. A sír a Hédervári Római Katolikus Egyházközség tulajdonában álló ingatlanon, a Boldogasszony kápolna közelében lévő Árpádfa törzse mellett található.

A sírhelyen végzett restaurálási munkálatok alkalmával a fedőlap cseréje is szükségessé vált.

Az új fedőlapot restaurátorok készítették, a régi pedig a Khuen-Héderváry család által emeltetett Boldogasszony kápolnában lett elhelyezve. A helyreállítást közel hatmillió forinttal támogatta a kormány. Az eredményes együttműködés és a felújítás elősegítése érdekében az engedélyek beszerzését és egyéb adminisztratív munkák ellátását vállalta az alapítvány vezetője.

Khuen-Héderváry Károly sírhelyének méltó újra szentelésére 2018. augusztus 19-én a Nagyboldogasszony napi Szentmise keretein belül került sor.

Engedjék meg, hogy ezúttal is biztassam az olvasót – látogassák meg kegyelettel az egykori miniszterelnök felújított síremlékét, Hédervár jelentős történelmi helyszínét, amely Hédervár község hírnevét és értékét is növeli.

A legrégebbi plébániai feljegyzések szerint a mai Szent Mihály Plébániatemplomának helyén a XIII. század első felében már kápolna állt, s működött a tatárjárásig. A mai épület elődjét valószínűleg a Boldogasszony kápolna mintájára 1397-ben emel-

ték, és az átépítések során nyerte el mai alakját – írja Kozák Károly tanulmányában.

Az egyhajós templom értékes barokk részletei szervesen illeszkednek a belső tér rendjébe, előnyösen tagolják és gazdagítják azt.

A templom főkapujának két oldalán egy-egy félköríves záródású fali fülkében Szent Flórián és Szent Vendel kőszobra magasodik svájci viseletben.

A főoltár előrehajló oszlopos építményének Szent Mihályt ábrázoló oltárképét Zallinger András (1738–1805) festette.

Jobbról és balról két-két oszlop között Szent István és Szent László aranyozott faszobra áll. A párkányzatot angyalszobrok díszítik.

A Szent Mihály-templom legérdekesebb, legértékesebb és korát tekintve legvitatottabb darabja a keresztelőkút. Vörös márványból készült és az Anno Domini 1031 (Az Úr 1031-es évében) évszámot vésték rá.

A bal oldali mellékoltár képe Nepomuki Szent Jánost ábrázolja.

A jobb oldali mellékoltár festménye a győri székesegyház Könyező Madonna kegyképének másolata.

Sokáig a templomban őrizték a legrégebb, 1673-tól 1700-ig vezetett anyakönyvet. Borítólapján a következő írást olvashatjuk: „Matricula Ecclesie Opidi Hedervariensis Anno Domini 1673 ab Tempore Parochi et V. A. Diaconi Michaelis Baksay de ea. Inthoata et continuata usque ad Annum 1700.”

A torony alatti karzatra a torony melletti lépcsőn, külső bejáraton keresztül lehet feljutni, a karzaton orgona áll, mely 1894-ben Dangl Antal (1810–1892) és fia, János aradi műhelyében készült. A Dangl cég több, mint háromszáz orgonát készített. Neves műhely volt, innen került ki a Zeneakadémia első orgonája, de az Operaházé és a Mátyás-templomé is.

A Darnózsélire vezető út mentén, a kastélyhoz közel, baloldalt áll a hatszögletes alaprajzú Szent Peregrinus-kápolna. A hagyomány szerint lósi Viczay Jób felesége, Ebergényi Eszter emeltette a lábfájósok és vándorok védőszentjének tiszteletére.

Peregrinus azért is megbecsült szent, mert a liturgikus hagyomány szerint ő volt Szűz Mária tiszteletének terjesztője. A helyi monda szerint egy főrangú hölgy Franciaországból gyalog jött Hédervárra, s az út teljesen elcsigázta a vándort. A mezővárosba érve összeesett, a kastélyba vitték ápolni. Lázálmában megjelent Szent Peregrinus és meggyógyította. Hálából építtette a kis kápolnát, és megfestette megmentőjének képét úgy, ahogyan álmában látta. Kozák Károly szerint az építés dátuma 1709.

A községi Önkormányzattal kötött megállapodás alapján 2010. szeptember 1-jétől az épület kezelését a Hédervár Templomaiért Alapítvány vette át. Ezzel megszüntetve az épület veszélyeztetését, felázásait, ápolva méltóságát.

A falu képét gazdagítják az utak mentén elhelyezett kőemlékek is.

A település déli részén a Kimlére vezető utat őrzi a Piéta, a Fájdalmas Szűz szobra. Hasáb alakú pilléren, a halott fiát sirató Mária szépen faragott szobra áll.

A Szűzanya fején korona, jobbával az ölében fekvő Krisztust tartja. Az oszlopon elhelyezett Héderváry és Eszterházy címerek alapján az 1640-es években emelték.

Ezzel egy időben állították a Pestis-oszlopot, feltételezhetően hálából a ragálytól való megmenekülésért.

A talapzatként szolgáló vaskos pillér homlokzatát a két családi címeren kívül Krisztus kínszenvedéseinek eszközei ékesítik. A pillérfőn a Szűzanya a gyermek Jézussal, Szent Sebestyén és Szent Rókus szobra áll.

A Győrbe vezető út mentén Krisztus az Olajfák hegyén motívumot megjelenítő szobra áll. Viczay Mihály gróf állíttatta 1775-ben és a kezeit összekulcsoló, térdeplő Krisztust ábrázolja.

Hédervár híres fája, az Árpád-fa és a Kont-fa is régmúlt események néma tanúi. Híres emberek emlékei fűződnek hozzájuk, élő műemlékek. Múlt-ról, jelenről, emberekről beszélnek, történetüket a regék és mondák világához hasonlóan őrzik, alakította a nép.

A Kont emlékhely a kastélytól körülbelül 5 pernyi távolságra található.

Nyírfákkal szegélyezett, patakparti ösvényen haladva érhetjük el. A monda szerint Hédervár Kont István az egykor itt állt szürke nyárfa alatt szőtte összeesküvését Zsigmond király ellen. A famatuzsálem elpusztult, de újat ültettek helyette.

A Boldogasszony kápolna előtt álló kocsányos tölgyről a héderváriak azt tartották és tartják, hogy Árpád vezér ehhez a fához kötötte a lovát egykor, sokan még a kötőfék nyomait is felfedezni vélték. A hagyomány szerint így több, mint ezeresztendő, valójában hétszázötven év körülinek becsülik a korát.

2007. április 4-én egy hirtelen jött vihar két ágát letörte, és az egyetlen ép rész megmentésére mentőakció indult. A Budapestről érkező szakemberek a fa törzsét kitisztították az ép részekig olyannyira, hogy a közepe már átjárható lett. A koronaalap törési sérüléseit kezelték.

Az egyetlen megmaradt ág fölé tartógulát emeltek. A fa egy része elpusztult, de a megmentett ága ma is zöldell. A fának meséje is született:

A fa öles ágai négyen voltak, mint az évszakok és a négy égtáj felé meredeztek. A pusztító vihar után a négy ágból csak egy maradt épen. Csodálatos módon éppen az a hatalmas ág menekült meg a vihar

elől, amelyik a szomszédos templom árnyékában bújt meg! Mintha valamit jelezni akarna a sebesült fa megmaradt karja, úgy mutat a templom kettős keresztjére. Ennek a templomnak a falait Árpád idejében építették. Így a fa és templom régóta ismerik egymást, öreg barátok! Eddig az idős tölgy védte Isten házának bejáratát, most az épület védte a fát a szélről.

Hogyha a szél végezni akar egy fával, akkor azt tövestől kicsavarja. A mi legendás fánk törzse állva maradt. Egészséges gyökereivel a földbe kapaszkodik, mint ahogy mi is a régi idők történéseibe kell, hogy kapaszkodjunk.

Hédervári Római Katolikus Egyházközség tulajdonában lévő ingatlanon a Garden Kft. egyszer már meghosszabbította a hédervári Árpád-tölgy életét.

Dicséretes munkájuknak köszönhetően azóta is csodájára járnak községünk eme nevezetességének is a turisták és a zarándokok.

Itt a tölgy környezetében tartjuk főbb, nevezetes ünnepségünket, rendezvényünket is a Hédervár Templomaiért Alapítvány támogatásával.

De sajnos az idő vasfoga kikezdte a tartó sodronyokat, melyek a fát segítik életében.

A Hédervári Római Katolikus Egyházközség megbízta a Hédervár Templomaiért Alapítvány elnökét, Györkös Istvánt és Mézes Attilát, az Egyházközség tanácsadó testületének elnökét, hogy a famatuzsálem megmentése érdekében tegyenek meg minden tőlük telhetőt.

Ezért fordultunk ismét Garden Kft. szakembereihez, vezetőihez Lukács Zoltán ügyvezető igazgató úrhoz és Markovics István fenntartásvezető úrhoz,

mint a fát legjobban ismerőkhöz, ápolásának elkötelezett híveihez.

Munkájuk eredményeként megvalósult a tartósodronyok cseréje, javítása.

De a három évtized kikezdte a régi, egyetlen megmaradt vázázat aládúcoló támasztékot is, és a talaj közeli részén elkezdett korhadni. Ennek cseréje is szükségessé vált.

Egy biztos, hogy a már több évtizedes fatámasz létesítője nagy köszönetet érdemelne és igazán megérdemelné, hogy előrelátó gondoskodásáért megemlékezzen róla az utókor, mert ennek köszönhető, hogy egyáltalán van ma Árpád-fa Héderváron.

Mielőbb szerettük volna megvalósítani a szakemberek útmutatása, segítségével alapján a támasz cseréjét az állandósult, viharos szelek miatt.

Statikai tervezések segítségével elkészítettük az acél tartóelemeket, betonba ágyazva. Ebben nagy segítségünkre voltak a helyi és környékbeli szakemberek.

Köszönet illeti ezeket a nagyszerű szakembereket, hogy ilyen nagy segítséget nyújtottak munkánkhoz.

